

УДК 371

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Чугреєва Н.О.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

На підставі аналізу науково-педагогічної літератури виявлено, що вільний час не можна уявляти вузько, лише як «дозвілля» чи «відпочинок, він не є нічим не зайнятим часом. Метою і результатом процесу формування культури дозвілля є використання вільного часу. Спрямованого на розвиток особистісних здібностей та нахилів студентів. Діяльність студентського клубу підвищує рівень виховної роботи, що здійснюється у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: дозвілля, вільний час, культура, культура вільного часу, студентський клуб.

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ДОСУГА СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Чугреєва Н.А.

На основании анализа научно-педагогической литературы выявлено, что свободное время нельзя представлять узко, только как «досуг» или «отдых, он не является ничем не занятым время. Целью и результатом процесса формирования культуры досуга является использование свободного времени. Направленного на развитие личностных способностей и склонностей студентов. Деятельность студенческого клуба повышает уровень воспитательной работы, осуществляемой в ВУЗе.

Ключевые слова: досуг, свободное время, культура, культура свободного времени, студенческий клуб.

FORMING OF CULTURE OF LEISURE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Chugreeva N.A.

It is exposed on the basis of analysis of scientifically-pedagogical literature, that spare time can not be represented narrowly, only as “leisure” or “rest”, he is not nothing the concerned time. The use of spare time directed on development of personality capabilities and tendencies of students is a purpose and result of process of forming of culture of leisure. The model of activity of student club promotes the level of educating work, that is carried out in higher educational establishments.

Key words: leisure, spare time, culture, culture of spare time, student club.

Постановка проблеми. У сучасній час, в Україні, йде переоцінка цінностей, ідеалів, мети, сутності життя. Це стосується безпосередньо студентів ВНЗ. Як відомо, організація дозвілля студентів складна і суперечлива. Далеко не поодинокі випадки, коли організація вільного часу студентів зводиться або до окремих розважальних заходів, або до перенесення в сферу дозвілля методів і форм навчальної діяльності.

Важливе місце в житті молоді займає вільний час. Він – один із важливих засобів формування особистості молоді людини. Вільний час безпосередньо впливає на виробничо-трудова сферу, бо в його умовах найбільш сприятливо відбуваються рекреаційно-відтворювальні процеси, які знімають інтенсивні фізичні, інтелектуальні, психічні навантаження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особистість нинішнього часу характеризується співвідношенням пережитків минулого і переходу до новацій майбутнього. Йде руйнація старих форм мислення і виникнення нових. Повною мірою це стосується всіх сфер життя, в тому числі й вільного часу. Сьогодні потрібна обміркована, науково обґрунтована політика його регулювання, її основою повинні стати бюджет, цінова програма, нормативно-правові акти. Регулювання дозвілля – потреба будь-якого соціуму, а значить, – загальнолюдська

потреба. Ця проблема займає одно з головних місць в теорії дозвілля і має неперехідну цінність. Досліджувалися механізми суспільного впливу на час, його організацію, у працях дослідників: Т. Адорно, Н. Андерсон, В. Артемов, А. Грибакін, Ж. Дюмазедьє, Н. Еліас, Н. Липовська, В. Патрушев, В. Піча, М. Хоркхаймер, Л. Швидка. У сучасних умовах проблема регулювання дозвілля займає одне з головних місць як в теорії, так і в соціальній практиці. Сьогодні треба створити необхідні умови для розвитку особистості студентів, надати їм допомогу в самовихованні, самоосвіті, самовизначенні, освоєнні широкого кола життєвого досвіду.

Мета дослідження: підвищення рівня формування культури дозвілля студентів вищих навчальних закладів.

Основна частина. Принципово важливим при розгляданні молодіжних проблем є питання про молоді як суб'єкт і об'єкт суспільних перетворень. Роль молоді як об'єкта і суб'єкта в історичному розвитку суспільства досить специфічна. З точки зору механізму соціалізації спочатку молода людина, вступаючи в життя, є об'єктом впливу соціальних умов, сім'ї, друзів, інститутів освіти і навчання, а потім в процесі розвитку і переходу від дитинства до юнацтва вчиться, а потім сама починає творити світ, бо стає суб'єктом всіх соціально-економічних, політичних і суспільних змін. Однак на цьому шляху виникають проблеми активного включення молоді в реконструкцію нашого суспільства. На наш погляд, вони ускладнюються:

1. неможливістю повністю реалізувати її творчий потенціал за відсутності необхідних для цього соціально-економічних умов;
2. пасивністю, споживацьким ставленням частки молодих людей до життя, до реалій сьогодення;
3. відсутністю високого культурного, загальноосвітнього і професійного рівня у значної частини молоді;
4. неповним запитом суспільством високоінтелектуальної праці;
5. низьким рівнем соціальної захищеності значної частини молоді, який виявляється в труднощах матеріального, житлового, побутового порядку.

Не можна не відзначити той факт, що однією вагомих проблем сучасної молоді в Україні є демографічна ситуація.

Саме дозвілля найбільш повно і яскраво характеризує людину, значно більше, ніж сфера праці. Дозвільна діяльність приваблює можливістю отримати задоволення, задовольнити свої потреби і бажання. Швейцарський психолог Макс Люшер називав дозвілля «щоденною відпускнуою мандрівкою в чудову країну щастя» (5).

Одним з ефективних шляхів вирішення цього питання є організація роботи по формуванню дозвільної культури через клубну діяльність як специфічний засіб реалізації індивідуально творчої активності і становлення людини суб'єктом соціальної життєдіяльності. Модель формування дозвільної культури студентів вищого навчального через клубну діяльність базується на сукупності методологічних і теоретичних положень, історичному аналізі вітчизняної практики клубної діяльності. Реалізація виховних завдань відбувається через широкий спектр засобів виховної роботи, які застосовуються для професійного, соціального і культурного розвитку суб'єктів виховної системи.

Клуб дає можливість забезпечення:

1. дозвілля, як засобу розваги і розрядки індивідуального і групового напруження;
2. компенсації, як засобу залучення до особистісно-значущих культурних цінностей;
3. рекреації, як засобу поповнення психофізичних сил, відновлення творчого потенціалу;
4. соціалізації, як засобу залучення до неформальних громадських процесів і структур;
5. само актуалізації, як засобу втілення індивідуальних творчих інтересів, а також саморозвитку і самореалізації особистого зростання в культурно-значущих сферах життєдіяльності суспільства.

Проведена робота дала нам можливість вирізнити такі форми, які здійснюються клубом:

1. соціально-адаптивну (надання психолого-педагогічної допомоги в засвоєнні позитивного досвіду в самовизначенні);
2. особистісно-утворюючу (врахування індивідуальних інтересів і здібностей студентів через включення в певну діяльність, що дозволяє самореалізуватися);

3. домінування інтересів студентів (мається на увазі добровільне відвідування клубу). Цей принцип полягає в тому, що розвиток особистості студента відбувається ефективно тільки тоді, коли він сам, з урахуванням своїх інтересів і можливостей, обере собі студію або гурток до душі. Ігнорування цього принципу веде до зниження творчої активності, а іноді й до втрати цих інтересів;

4. самореалізацію особистості студента в колективі (організація дозвільної творчої діяльності і співробітництва в групах студентів, об'єднаних за інтересами).

Клубна діяльність повинна базуватись на загальних закономірностях її розвитку. Вона розвивається за своїми законами, принципами, теоретично обґрунтованими і апробованими на практиці: загальності й доступності; самодіяльності; диференційованому підході; систематичності й цілеспрямованості; спадкоємності; зацікавленості.

Таким чином, клуб – педагогічно організоване добровільне дозвільне об'єднання студентів, міжособистісні стосунки яких визначені суспільно-цінним і особистісно-значущим змістом колективної дозвільної діяльності. Звичайно, студентський клуб – сфера діяльності не тільки студентського, а й педагогічного колективу вищого навчального закладу, і в цьому його феномен, як осередку культури.

Висновок. Отже, метою і результатом процесу формування культури дозвілля є використання вільного часу, спрямованого на розвиток особистісних здібностей та нахилів студентів. На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури зроблено висновок, що вільний час – це нерегламентована діяльність, яка означає наявність часового простору, вільного від необхідних справ. Свідоме прагнення людини освоїти цей час, самостійно вибрати варіант імовірної дії, спроможність досягти поставленої мети і об'єктивний зміст діяльності. Модель діяльності студентського клубу в подальшому підвищить рівень виховної роботи, що здійснюється у вищому навчальному закладі.

Перспективи подальших досліджень. Таким чином, актуальність проблеми, недостатність її розробленості вимагає проведення подальших досліджень з метою підвищення ефективності здійснення виховного процесу та використання вільного часу студентів в умовах вищого навчального закладу.